

24. Perjantaina 21 päivänä toukokuuta 1999

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

1) Valtioneuvoston selonteko kihlakuntaudistuksen toteutumisesta 625

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/1999 vp

Lähetekeskustelu

2) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1998 626

Kertomus K 5/1999 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Andersson, Erlund, Forsius, Hassi, Hiltunen L., Huovinen, Jääskeläinen, Kallis, Karttunen-Raiskio, Kautto, Kemppainen, Korhonen R., Koskinen M., Kurvinen, Kärkkäinen, Lehtimäki, Lipponen, Markkula-Kivisilta, Meritjärvi, Niinistö, Nousiainen, Ojala, Perho, Prusti, Rajamäki, Rehula, Saarinen, Sarkomaa, Seppälä A., Siimes, Tiura, Vehkaoja ja Vihriälä.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Tiura.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien perusteella edustajat Lipponen, Niinistö ja Perho sekä muun syyn perusteella edustajat L. Hiltunen, Jääskeläinen, Kallis, Kemppainen, R. Korhonen, M. Koskinen, Lehtimäki, Markkula-Kivisilta, Ojala, Rajamäki, Rehula, Saarinen, Sarkomaa, A. Seppälä, Siimes, Vehkaoja ja Vihriälä sekä tämän kuun 24 ja 25 päivästä virkatehtävien perusteella ed. Huotari.

Uudet hallituksen esitykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 8—16.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 3, 4, 9, 10, 15 ja 20—23.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen esiteltävät asiat:

1) Valtioneuvoston selonteko kihlakuntaudistuksen toteutumisesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/1999 vp Ilmoitetaan saapuneeksi

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että

valtioneuvoston kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 20 päivästä on eduskunnalle saapunut valtioneuvoston selonteko kihlakuntauudistuksen toteutumisesta (VNS 1/1999 vp). Selonteko on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 3 momentin mukaan selonteko on pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

2) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1998

Lähetekeskustelu
Kertomus K 5/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Huuhtanen: Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 98 on viimeinen viime vaalikauden valtuutettujen toimintakertomus. Yhteenvetoon puutun vähän myöhemmin. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Ed. Huuhtanen, ihan pieni hetki. Pyydän edustajia hiljentymään ja kuuntelemaan sekä käymään mahdolliset keskustelut salin ulkopuolella. Ed. Huuhtasella on puheenvuoro.

Puhuja: Kiitoksia, rouva puhemies!

Valtuutetut ovat viime vuoden toimintakertomuksessaan kiinnittäneet erityisesti huomiota Kelan toiminnassa Kelan tulojen ja menojen kehitykseen, palveluverkkokehitykseen. On huomattavaa, että sairausvakuutuspiirijako muuttui viime vuoden alusta. Tällä on ollut oma vaikutuksensa Kelan toimintaan. Näillä näkymin se on ollut positiivinen. Edelleen toiminnoissa olemme erityistä huomiota kiinnittäneet euron käyttöönottoon ja vuoden 2000 vaikutuksiin

atk-järjestelmässä. Tunnettuahan on, että Kelan toiminta perustuu hyvin vahvasti atk-pohjaiseen toimintaan. Tässä suhteessa valtuutetut ovat olleet hyvin tarkkana, miten näihin tuleviin haasteisiin ollaan varautumassa.

Etuustoimintojen suhteen olemme hyvin laajasti käyneet etuustoimintoja läpi. Niistä on täällä luettelo. En puutu niihin tarkemmin. Otan oikeastaan esille vain yhden etuusasian, joka liittyy tarkastusmatkakäynnin yhteydessä Lounais-Suomessa tehtyyn selvitykseen kuntoutuksen palveluysikössä sekä tutkimus- ja kehittämisyksikössä Turussa.

Tällöin kävimme läpi työkyvyttömyyseläkkeiden ja yksilöllisten varhaiseläkkeiden ratkaisutoimintaa, ennakoilmoitus- ja neuvottelumenettelyä sekä eläkeratkaisujen hylkäämiseen johtavia syitä. Tämä asiana on ollut täällä täysistuntokäsittelyssä hyvin paljon keskustelua aiheuttanut aihepiiri. Täytyy todeta, että niistä selvityksistä, jotka viime vuoden aikana saimme, yhteenvedonomaisesti voi todeta, että hylkäysmenettelyjä edelleenkin on. Ne ovat hieman kasvussa, mutta kun päätöksestä valitetaan tarkastuslautakuntaan tai vakuutusosastoille, muutokset näissä muutoselimissä eivät ole aikaisempia suurempia. Näin ollen käytäntö näyttää olevan kestävä.

Kuitenkin oma käsitykseni on, että tähän seikkaan tällä vaalikaudella tulee kiinnittää huomiota. Ei ole kenenkään edun mukaista, että niinkin suuri määrä hylkyjä syntyy. Monessa tapauksessa, joihin kansanedustajat ovat tutustuneet, näyttäisi siltä, että sellainen objektiivinen määrittely erityisesti muutosvaiheessa ei ole loppuun asti ajateltua, mutta tähän asiaan uskon vielä jatkossa puuttuttavan.

Kertomusvuonna valtuutetut ovat antaneet useitakin kannanottoja, pöytäkirjamerkintöjä, joista puutun oikeastaan vain kahteen asiaan.

Ensinnäkin, viime vuoden elokuussa ryöpsähti käyntiin keskustelu sosiaaliturvan väärinkäytöksistä, ja valtuutetut puuttuivat omalta osaltaan tähän keskusteluun. Haluan tässäkin yhteydessä ja valtuutettujen puolesta sanoa, että valtuutetut eivät missään tapauksessa hyväksy sosiaaliturvan väärinkäytöksiä, mutta ovat todenneet, että Kelan käytäntöinä tilanne on ollut muuttumassa parempaan suuntaan, ja tunnustamme, että edelleen näiden asioiden parempi tilanne edellyttää aikaisempaa parempaa yhteistyötä esimerkiksi vero- ja työvoimaviranomaisiin päin. Tähän liittyen ehdotimme, että harmaan talouden ja epärehellisen toiminnan eh-

käisemiseksi perustettaisiin projekti, joka riittävän laajalla pohjalla selvittäisi väärinkäytöstopauksia.

Tämä ehdotus johtikin tulokseen, ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asetti 16.12., viime vuoden lopulla siis, työryhmän selvittämään sosiaaliturvan väärinkäytösten laajuutta, syitä ja ehkäisy-mahdollisuuksia. Tällä työryhmällä on työskentelyaikaa tämän vuoden loppuun, ja sen jälkeen näemme, missä määrin päästään tässä asiassa eteenpäin.

Toinen asia, jonka haluan ottaa tässä esille, on marraskuulta oleva huomio, jossa kiinnitimme huomiota opintotukien liikamaksuun ja takausvastuusaatuksiin. On todettava, että tilanne on kehno siinä suhteessa, että takaisinperinnät ovat huomattavasti kasvaneet. Ensimmäisen kerran tähän seikkaan kiinnitettiin huomiota jo maaliskuussa 97, ja nyt toisen kerran valtuutetut niinkin vahvasti puuttuivat tähän tilanteeseen, että ovat lähettäneet opetusministeriölle kirjelmän, jossa toivotaan tämän asiailan selvittämistä.

Ei nimittäin voi olla hyväksyttävää se, että tällä hetkellä takausvastuunomien puolella tilanne pahenee hyvin nopeasti. Saatavakanta pääomien suhteen on 770 miljoonan luokkaa ja korkorästitkin 150 miljoonan markan luokkaa. Kela luonnollisesti pyrkii perimään nämä saatavat pois, ja tuottoja viime vuoden puolella oli 55 miljoonan markan verran, mutta se aiheuttaa valtavasti työtä ja kaikki saatava ei välttämättä ole varmaa. Tämän takia opintotukijärjestelmää on pystyttävä tekemään läpinäkyvämmäksi ja toimivammaksi niin, että tässä päästään parempiin käytäntöihin ja vähemmällä työllä.

Sen sijaan opintotuen maksatuspäätökset ovat tällä hetkellä hyvin hyvässä mallissa. Päätökset tehdään 4—12 vuorokauden sisällä, ja tätä on pidettävä hyvänä kehityksenä sen jälkeen, kun valtuutetut puuttuivat tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti ja yhteenvedonomaaisesti voi todeta, että valtuutetut ovat päässeet tavoitteeseensa toimintansa kehittämässä sen suhteen, että yhdessä tilintarkastajien ja KHT-valvontatilintarkastajien kanssa valvontaraportit on käsitelty entistäkin tarkemmin ja parannustoimia on saatu aikaan useissa tapauksissa.

Olemme myös olleet liikkeellä aluetasolla ja toimistoissa ja katsoneet, miten käytännössä toiminnat menevät, ja tätäkin osaa olemme nimenomaan tavoitteellisesti hakeneet ja sitä työtä lisääneet.

Olen myös ollut hyvin iloinen siitä, että toi-

mintakertomuksen käsittely eduskunnassa on ollut vuosi vuodelta vilkkaampaa. On otettu kantaa siihen, miten perusturvasta huomattavan suurelta osalta vastuussa oleva Kela toimii ja mitä se tekee, ja olemme myös ottaneet kansanedustajien puheenvuorot käsitteilyyn omissa valvontatoiminnassamme.

Kelan taloudesta lyhyesti. Kelahan maksaa 53 miljardin markan verran etuisuuksia, ja koko menopotti on noin 55,5 miljardia markkaa. Tästä rahoituksesta vakuutusmaksut muodostavat vain 36 prosenttia nykyisellään ja valtion rahoitusosuus on 54 prosenttia, kunnille jää 4 prosenttia, ja loput tulevat sitten Kansaneläkerahastoon ohjatuista arvonlisäveron tuotoista ja liikenne- ja tapaturmavakuutuslaitosten maksuista.

Huomiota kiinnittäisin myös siihen seikkaan, että valtion takuusuorituksia tarvittiin viime vuoden puolella 1,4 miljardia markkaa. Tämä on suuri summa ja näyttää vakiintuvan. Näin ollen Kelan rahoituksessa on edelleenkin miettimistä, miten se saadaan pysyvämmälle ja vakaammalle pohjalle.

En pidä myöskään sitä menettelytapaa hyväksyttävänä, että takuusuorituksia viime vuoden puolella pudotettiin 500 miljoonalla markalla. Tässä suhteessa valtuutetut olivat erimielisiä. Keskusta jätti eriyvän mielipiteen tämän toimenpiteen hyväksyttävyydestä. Nyt tämä 500 miljoonaa markkaa, joka on poissa etuusmenopuolelta, tulee korvattavaksi todennäköisesti realisoimalla Kelan sijoitusomaisuutta. Tämä on hyvin epävakaa ja epävarma menettely.

Lopuksi Kelan palveluista ja toiminnasta. Tämän toimintakertomuksen viimeisellä sivulla on Kela-barometrin mukaan todettu, että 77 prosenttia asiakkaista on kokenut tullessa kohdelluiksi viimeisimmillä asiointikerroilla erittäin ystävällisesti ja 20 prosenttia melko ystävällisesti. Tämä kertoo Kelan toiminnan hyväksyttävyydestä tässä yhteiskunnassa, ja jos toimintaa vertaa muihin paikallistoimintoihin, Kela saa parhaimman asiakaspalveluarvosanan.

Asiakkaat ovat hyvin tyytyväisiä palvelujen saatavuuteen. Peräti 81 prosenttia vastaajista katsoi, että asiointi toimistoon on ollut mutkaton ja helppoa. Tässä suhteessa Kela näyttää täyttävän hyvin paikkansa tässä arvokkaassa, lähinnä perusturvaan liittyvässä toiminnassaan.

Ed. S e i v ä s t ö : Arvoisa puhemies! Tarkastelen tätä kertomusta hieman toisenlaisesta näkökulmasta kuin ed. Huuhtanen, joka toimii

valtuutettujen puheenjohtajana ja siten sisältäpäin seuranneena ja erityisenä asiantuntijana luonnollisesti tämän asian erittäin hyvin hallitse.

Tämä toimintakertomushan sisältää, niin kuin on odotettavissakin, monenlaisia lukuja, mutta näiden lukujen takana on aina ihminen, aina yksilö. Luvut ovat monin paikoin suuria niin markkamääräisesti kuin ihmismääräkin ajatellen. Kertomuksesta ilmenee, että Kelan kokonaismenot olivat 55,5 miljardia. Työttömyys-turvaetuuksia maksettiin 0,4 miljoonalle henkilölle eli 400 000:lle. Etuudet kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,1 prosenttia, mutta hinnat nousivat vastaavasti 1,4 prosenttia. Etuuksiahan on leikattu erityisesti 1990-luvun loppupuolis-kolla, vaikka inflaatiota tai hintojen nousua ei otettaisikaan huomioon. Erityisesti perheet, joilla on useita lapsia, ovat kokeneet leikkaukset kovina ja kipeinä.

Kertomus valottaa suomalaista elämän todellisuutta muistuttamalla muun muassa, että yksin elävän täysi kansaneläke on 2 591 markkaa ensimmäisessä kuntaryhmässä. Tuota summaa voi sitten verrata viime aikoina esiin tulleisiin toisen suuruusluokan eläkkeisiin. Joillakin menee siis vuosia saadakseen sen, mitä joku toinen saa kuu-kaudessa. Kuitenkin perustarpeet ovat elämässä kaikilla samat.

Tuo täyden kansaneläkkeen summa kertoo myös siitä, että maassamme on monia pienituloisia ihmisiä. Eihän voida työttömyysturvan keskimääräisellä peruspäivärahallakaan eli kertomuksen mukaan 118 markalla elää kovin leveästi. Tuo todellisuus yhdessä Pelastusarmeijan ja seurakuntien jakaman ruoka-avun kanssa vaatii-kin hallitusta ja tuponeuvotteluihin valmistautuvia etujärjestöjä panemaan ykkösasiaksi työllisyyden parantamisen ja syrjäytymisen estämisen. Turussakin yksinomaan Pelastusarmeijan ruo-kaulukulla käy 400—500 asiakasta.

Tämä todellisuus ei tietenkään suoraan näy tästä kertomuksesta, mutta tunnemme sen toki, vaikkei siitä kirjassa painettua viitettä löydykään. Sama syrjäytymisen ja köyhyyden ongelma koskettaa koko Euroopan unionin aluetta liikkuen tietenkin lukumääräisesti paljon suuremmissa luvuissa eli kymmenissä miljoonissa. Toivottavasti tämä teema ja erityisesti lääkkeiden etsiminen ja löytäminen nousevat esiin myös eri maiden eurovaalikampanjoissa.

Kertomuksen loppuosassa todetaan: ”Heikoimmassa asemassa olevat — erityisesti työttömät — eivät ole tosin päässeet samassa määrin

osalliseksi taloudellisen tilanteen paranemisesta.” Samassa yhteydessä todetaan myös, että ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien halukkuus palata työhön on suurempi kuin halu siirtyä eläkkeelle, molemmat asioita, jotka kaipaavat jatko-toimenpiteitä hallituksen taholta.

Viimeinen kappale käsittelee terveystaloutta. Avohoito nousee selvästi esille. Psykiatrisen hoidon osalta on kuitenkin syytä muistuttaa, että jonot hoitoon erityisesti nuorten potilaiden kohdalla ovat huolestuttavan pitkiä. Puhutaan jopa puolesta vuodesta, joskus jopa vuodesta.

Se koituu pitkällä aikavälillä kalliiksi niin yksilölle kuin yhteiskunnallekin. Psykiatrista hoitoa tarvitsevia nuoria ohjataan sitten erityislastenkoteihin, mutta niissä oleva henkilökunta ei saa lisää resursseja tehtävien hoitoon.

Esiintyy myös sellaista, että sairaaloiden osastoja suljetaan viikonlopuiksi eikä kaikkia hoidossa olevia lapsia ja nuoria voi siirtää kotiin, vaan heidät siirretään lastenkoteihin viikonlopuiksi. Henkilökunta on todella tiukoilla.

Erityisen pohdinnan aihe tietenkin on se, miksi näitä ongelmia on yhteiskunnassamme yhä kasvavassa määrin. Miksi nuorten ja lasten pahoinvointi lisääntyy ja saa hyvin järkyttäviä seurauksia? Ongelmien ymmärtämisestä pitäisi seurata myös ongelmien ratkaisuja. Ovatko ihmiset nykyään vain koneistoja ja vain kuluttamista varten vai voisiko asian kääntää toisin päin: ihminen, elämä ensin ja sitten muu? On luotava yhteiskuntaamme järjestelmä, jossa jostain syystä vaikeuksiin joutuneella nuorella on muitakin vaihtoehtoja kuin katu tai lopulta si-joittuminen aikuisten vankilaan.

Ihmisarvoiseen elämään liittyä perustoimeentulo, huolenpito sairauden tai jonkin muun elämää vaikeuttavan asian kohdatessa sekä oikeus perusopetukseen. Samaan sarjaan voidaan lukea myös yksilöllinen ja yhteisöllinen turvallisuus, joka edellyttää sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Siksi yhteiskuntamme tarvitsee jatkossakin solidaarisuutta.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksessa on puututtu Kela- ja sosiaaliturvaetuuksien väärinkäyttöön. On tietenkin selvää, että väärinkäytökset, jos niitä tapahtuu, tulee saada kuriin.

Mutta viime aikoina ovat tulleet esille erityisesti valtionyhtiöiden johtajien ylisuuret, suorastaan kohtuuttomat, eläkejärjestelyt. Tämä selvästi osoittaa sen, että pieniä sosiaalietuuksia saavat ihmiset pistetään järjestykseen, mutta tä-

män yhteiskunnan eliitille, joka saa kymmenien-tuhansien markkojen eläke-etuuksia optioetujen lisäksi, katsotaan näiden etuuksien kuuluvan ja ne pohjautuvat lakiin.

On oikein, että väärinkäytökset kitketään pois, koska jos väärinkäytökset hyväksytään, se murentaa yhteiskunnan moraalialia. Mutta samalla tavalla yhteiskunnan moraalialia murentaa se, että maksetaan kymmen-, jopa satakertaisia etuisuuksia johtajille.

Suurin ongelma suomalaisessa sosiaaliturvas- sa on niin sanotun ensisijaisen sosiaaliturvan tason alhaisuus. Tämä ensisijaisen sosiaaliturvan tason alhaisuus johtaa siihen, että lukuisat eläkeläiset ja työttömät joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen, vaikka he saavat eläkettä tai työttömyysturvaa. Näin ollen olisi välttämätöntä, että näitä vähimmäistasoja korotettaisiin niin, että jos ihminen saa joko eläkettä tai työttömyysturvaa, hänen ei tarvitsisi enää toimeentulotukia hakea, vaan hänelle voitaisiin turvata kohtuullinen toimeentulo. Myös Kelan kertomuksesta käy ilmi, että edelleenkin ihmiset joutuvat monelta luukulta toimeentulonsa hankki- maan.

On sitäkin ihmeellisempää, että samanaikai- sesti kun työttömyys edelleenkin jatkuu suurena, ollaan tekemässä suunnitelmia työttömyyseläke- järjestelmän eli työttömyyseläkeputken katkai- semiseksi. Jos se katkaistaan, asetetaan lisäpai- neita myös Kansaneläkelaitokselle ja se tulee eri- tyisen hankalaksi ikääntyneille pitkäaikaistyöt- tömillem, jotka voivat pudota väliin. Silloin tulee väliinputoajia entistä enemmän.

Kansaneläkettä saavien eläkkeensaajien lu- kumäärä pienenee jatkuvasti, ja se käy tästä Kelan kertomuksesta ilmi. Tästä huolimatta työttömyyseläkkeiden hylkäysprosentit myös kansaneläkkeen kohdalla ovat edelleen- kin kohtuuttoman korkeat. Kun vuonna 1989 Kela hylkäsi 13,1 prosenttia työttömyyseläke- hakemuksista, niin vuonna 1995 hylkäys- prosentti oli noussut jopa 24,5 prosenttiin. Viie- me vuonna, 1998, hylkäysprosentti Kelan koh- dalla oli 20,6 prosenttia eli se oli jonkin verran pienentynyt.

Nämä hylkäykset kohdistuvat tietenkin useimmiten täysin työttömyysiin ihmisiin, jot- ka Kelan asiantuntijalääkäreiden mielestä ovat työttömyyksiä, mutta heidän mahdollisuutensa to- della saada työtä työelämässä on varsin huono, koska on muistettava, että edelleenkin on satoja- tuhansia täysin terveitä, nuoria, työttömyyksiä ih- misiä hakemassa työtä. Silloin jos osittain ih-

minen on menettänyt työkykynsä, hänen mah- dollisuutensa saada työstä toimeentulonsa eli työpaikka heikkenee merkittävästi.

Samanaikaisesti, vaikka lakeja ei ole muutet- tu, yksityisellä sektorilla ovat myös työttömyy- tönmyyseläkehakemusten hylkäysprosentit nous- seet. Kun luku vuonna 1987 yksityisellä puolella oli 12,4 prosenttia, niin viime vuonna eli 1998 hylkäysprosentti oli jo 21,5 prosenttia. Tämä tie- tenkin todistaa sitä, että yksityisen puolen hyl- käys- ja eläkkeitten myöntämiskäytäntö on kiris- tynyt, vaikka lait eivät ole muuttuneet. Näin ol- len erityisesti Kansaneläkelaitoksen kansanelä- kepuoleen, johon Kansaneläkelaitos voi vaikut- taa suoraan, tulisi puuttua, mutta myöskin edus- kunnan tulisi ehdottomasti puuttua tähän aivan kohtuuttoman suureen eläkkeitten hylkäyspro- senttiin.

Täällä on annettu selitystä sille, että hoitavat lääkärit eivät osaa kirjoittaa oikean laatuista työ- kyvyttömyyseläkepapereita eivätkä osaa arvioi- da ihmisten työkykyisyyttä. Minä väitän päin- vastoin, että vakuutusyhtiöiden lääkärit eivät osaa arvioida oikein ihmisten työkykyisyyttä. He eivät lainkaan tunne niin tarkkaan niitä olosuh- teita, missä nämä ihmiset joutuvat työskentele- mään. Tästä kiristämisestä johtuen on tapahtu- nut, että sitten jopa satoja tai tuhansia ihmisiä putoaa väliin sosiaaliturvassa ja pahimmassa ta- pauksessa heille koituu huomattavia eläkkeen ja etuisuuksien menetyksiä, kun niin sanottu tuleva aika menetetään. Toivon, että valiokuntakäsitte- lyssä tähän asiaan puututaan.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ihan muutama sana tästä Kelan kertomuksesta jo senkin takia, että kysymys on tavattoman tär- keästä asiakirjasta, tavattoman tärkeästä aihe- piiristä, aihepiiristä, joka kattaa vuositason 53 miljardia markkaa. Kysymys ei ole yhteiskunta- poliittisesti vähäisestä asiasta. Sillä, mitä koko yhteiskuntapolitiikasta tehdään sen tehtävä- alueen piirissä, josta Kela vastaa, on tavattoman syvälleikävät ja suuret yhteiskuntapolitiittiset merkitykset ja vaikutukset. Kysymyshän on sel- laisista etuisuuksista kuten eläkkeet, vammais- tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, perhetuki ja perheturva yleensä, opintotuki ja asumisen tuki nimenomaan asumistuen osalta.

Halusin nämä kaikki tässä vielä kerrata. Tämä edustajajoukko täällä varmaan tuntee ja tun- nistaakin kaiken sen, mistä Kela-etuuksissa on kysymys, mutta viime kädessä näistä näissä etuuksissa on kysymys. Vuositason tällä ker-

tomuksen mukaan rahaa näihin tarkoituksiin käytetään noin 53 miljardia markkaa.

Minun erityinen sanomani tässä yhteydessä oikeastaan liittyy kahteen näkökulmaan tässä kertomuksessa.

Ensimmäinen on sen tosiseikan ääneen lausuminen, että todellakin viime vaalikaudella tehtyjen ratkaisujen seurauksena Suomi kulkee tiellä, joka merkitsee perusturvan suhteellisen siivun merkittävää supistumista koko kansantulon kasta. Kun vielä vuonna 95 käytettiin koko kansantuotteesta 10,1 prosenttiyksikköä näihin perusturvaetuuksiin, joista nyt on puhe, tuo osuus vuonna 98, siis kertomusvuonna, oli enää 7,9 prosenttia, ja arvio on, että se tänä vuonna 99 jää kaikesta päättäen jo alle 7,5 prosenttiyksikön. Muutaman prosenttiyksikön muutos, siitähän tässä on kysymys, saattaa tuntua yhtäkkiä pieneltä — että eihän se nyt ole mitään, jos muutaman prosenttiyksikön bkt:stä näitten etuuskien määrä vähenee. Näin ei ole kuitenkaan asianlaita. 1 prosenttiyksikkö bruttokansantuotteesta on tänä vuonna 7 miljardia markkaa, ja näinä vuosina, mitä äsken käytiin vertailussa, 95 ja 97, 1 prosenttiyksikkö oli keskimäärin yli 6 miljardia markkaa.

Eli äskeiset lukemat osoittavat, että todellakin bruttokansantuotteesta, siitä kansantulon kasta, siitä, jonka me kaikki suomalaiset yhdessä vuoden mittaan työllämme ja toimillamme saamme aikaan, todellakin tämän perusturvan osan, josta Kela kantaa vastuun, osuus on tippunut tavattoman rajua ja nopeaa vauhtia. Minä uskaltaa väittää, että sotien jälkeen ei kertaakaan likimainkaan ole käynyt niin kuin näiden vuosien aikaan, jotka minun esimerkkivuoteni tässä olivat, otin esimerkiksi vuodet 95—98, on meillä tapahtunut.

Eikä kysymys ole pelkästään suhteellisesta osuudesta. On kyse myöskin absoluuttisesta osuudesta, siitä, miten paljon rahaa ylipäänsä käytetään. Myöskään tässä suhteessa se kuva, mikä piirtyy tästä kertomuksesta, ei kerro kovin suuresta sosiaalisuudesta, solidaarisuudesta, taikka jos puhun piispojen kielellä, kovin suuresta halusta suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan korkean ideaalin säilyttämiseen. Nimittäin käy niin, että nytkin kertomusvuonna kaikki etuudet yhteensä kylläkin nousevat 1,1 prosentilla elikkä 0,5 miljardilla markalla, mutta kun hinnat samaan aikaan nousevat 1,4 prosentilla, etuudet reaalisesti viime vuonna 98 kaventuivat 0,3 prosenttiyksiköllä.

Aivan näin huono asianlaita ei ole, koska täy-

tyy ottaa tässä laskelmassa huomioon se tosi-seikka, että ennen kaikkea niitten eläkeläisten määrä lisääntyy, jotka eivät saa enää kansaneläkettä siitä syystä, että heidän ansioeläkkeensä ovat paremmat kuin aikaisempina vuosina. Osa tällaisista eläkeläisistä tippuu täyden kansaneläkkeen saajien piiristä pois. Mutta vaikka tämä joukko puhdistetaan näistä numeroista pois, lopputulos on se, että todellakin kansalaisten perusturvaan myöskään absoluuttisesti, markkamääräisesti, käytettävä potti ei juurikaan kasva tilanteessa, jossa bruttokansantuote, se kaku, mikä jaettavana on, kasvoi kertomusvuonnakin suurin piirtein sanottuna 30 miljardilla markalla.

Arvoisa puhemies! Näiden numerojen takaa mielestäni löytyy se uusi hyvinvointiyhteiskunta-ajattelu, mitä maassa näkyy tällä hetkellä harjoitettavan ja harrastettavan. Kaku kasvaa, se on hieno ja hyvä asia. Mutta se ei ole hyvä, se ei ole hyvinvointiyhteiskunnan idean vaalimista, että välttämättömimmän perusturvan osalta käy niin, kuin äsken kerroin. Suhteellisesti käy todella heikosti, mutta jopa absoluuttisestikin käy heikosti, minkä myös äskeisillä muutamalla luke-malla osoitin.

On aivan turhaa kuvitella, etteikö tällä kaikella olisi paitsi sosiaalinen ja henkinen vaikutus myös aineellista vaikutusta koko yhteiskuntaan ennen pitkää. Olen aivan varma, ja sen tutkijat ovat totisesti osoittaneet, että niistä laiminlyönneistä, joita tehdään kansalaisten perusturvaan, on aiheutuva ennen pitkää myös koko kansantaloudelle uusia rasitteita ja kustannuksia, milloin syrjäytymisen muodossa, milloin sairastumisen muodossa, milloin muunlaisena, jopa yhteiskunnallisen, rohkensisiko sanaan, rikollisuudenkin lisääntymisenä, sen ainakin tiettyjen ilmiöiden lisääntymisenä. Kaikkeen tähän osaltaan johtaa se, jos syrjäytyjien, kelkasta pois putoajien, määrä kasvaa, niin kuin nyt näyttää kaiken aikaa kasvavan.

Erityisesti tämä pohdiskelu on aiheellista kohdistaa nimenomaan vasemmistoryhmien suuntaan. Herää kysymys, miten voi olla mahdollista, että tähän suuntaan toimii sellainenkin poliittinen ryhmä kuin vasemmistoliitto, joka tuolla kentällä vaalien alla, nyt kun äskettäin vaaleja käytiin, puhui niin kauniisti sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja tasapuolisuudesta kuin olla ja mahtaa. Ne olivat hyviä puheita ne, mutta niillä puheilla ei ole mitään tekemistä käytännön tekojen, niiden tekojen, kanssa, joista nyt voidaan lukea Kelan kertomuksesta, ei mi-

tään tekemistä Kelan kertomuksen sanoman kanssa, kerta kaikkiaan ei mitään tekemistä tämän kanssa.

Sama koskee myös sosialidemokraattista puoluetta. Minun täytyy onnitella siinä kokoomuslaisia ja kokoomuksen Sauli Niinistöä, että hänen kädenjälkensä näissä ratkaisuissa näkyy. Mutta milloin vasemmisto ryhdistäytyy pitämään sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolia ei vain toripuheissa kentällä vaalien alla ja vähän jälkeenkin vaan myös täällä salissa eikä vain täällä vaan myös siellä hallituksen piirissä silloin, kun ratkotaan, miten suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ideaalia vaalitaan? Ajetaanko se alas, vai pidetäänkö siitä huolta koko kansan yhteisen menestyksen nimissä? Sillä viime kädessä kuitenkin koko kansan yhteinen hyvä ja menestys on siitä seurauksena, jos pidämme huolta hyvinvointiyhteiskunnan siitä ideaalista, joka on Suomen nostanut viime vuosikymmenten aikaan siihen, missä Suomi tällä hetkellä on.

Erityisen erikoiseen valoon kaikki äsken kertomani joutuu, kun tähän rinnalle todella otetaan ne esimerkit, joihin ed. Kuoppa muun muassa ansiokkaasti jo kajosi. Samaan aikaan kun toinen Viinanen vaatii julkisuudessa, että pääsyä eläkkeelle pitää vaikeuttaa ja eläkkeelle siirtymisen ikärajaa tuntuvasti nostaa ja että pitää leikata lisää vanhojen leikkausten päälle kansalaisten eläketurvasta ja perusturvasta, niin samaan aikaan toinen Viinaseen eläke osoittautuu kulkevan ihan ties minkälaisissa sfääreissä, niin kuin kaikki tiedämmekin tapahtuneen. Tästä kaikesta seuraa tavallaan se vaade, että hallituksen piirissä pitäisi ottaa selvä kanta siihen, miten se jatkossa suhtautuu tämän tapaisiin, sanoisiko, paradokseihin ja tosiasioihin, mitä äsken kerrottukin esimerkki sisällään pitää.

Arvoisa puhemies! Minun toiveeni onkin tässä se, kun kertomuksen valiokuntakäsittely alkaa, että valiokunta tekisi nyt seikkaperäistä selvitystä erinomaisen kertomuksen pohjalta nimenomaan sen kysymyksen osalta, onko se hyvinvointiyhteiskunnan ajatusideaali ja -malli, mitä Suomi on rakentanut viimeisten vuosikymmenten aikaan, tällä menolla ja missä määrin kaatamassa tai murentumassa. Onko piispoilla tavallaan ainesta ja aihetta sellaiseen muistutukseen, niin kuin tämänkin kertomuksen pohjalta näyttäisi? Perusteellinen analyysi vielä valiokunnassa tekee varmasti hyvää edustajille, kaikille meille, ja erityisesti suomalaiselle perusturvalle, sosiaalipolitiikalle laajemmallakin käsitteellä määritellen.

Ed. Stenius - Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen esitykset siitä, että valiokunta tekisi analyysia siitä, onko Suomen malli murenemassa, ovat mielestäni varsin perusteltuja. Olen aivan yhtä huolissani tästä tilanteesta kuin ed. Pekkarinen ja muut aiemmin puhuneet edustajat ovat tuoneet esille.

Tilanne on erittäin ristiriitainen. Piispojen muistutus ja kirkon nälkätyöryhmän työ, jossa eduskuntapuolueet ja ammattiyhdistysliike ovat olleet mukana, vaikuttivat mielestäni merkittävästi siihen, että hallitusohjelmaan saatiin niin selkeät kirjaukset köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemisestä. Mutta kuten olen monasti todennut, ei riitä, että nämä todetaan ja annetaan lämmintä kättä. Tähän täytyy saada konkreettista sisältöä.

Nyt yhteiskunnan ilmapiiri on muuttunut. Ihmiset mielestäni hyvin laajasti ovat sitä mieltä, että ahneus on mennyt liian pitkälle ja eriarvoisuus on kasvanut liikaa. Tämä yhteiskunnassa tapahtunut ilmapiirin muutos on mielestäni ainoa, joka antaa meille mahdollisuuden, että saamme muutoksia aikaan. Mutta me tiedämme, että tämä tie on erittäin kivinen. Toivon, että oppositio voi olla tässä hyvässä yhteistyössä mukana. Mielestäni eduskunnalla on erittäin suuri vastuu siinä, että saamme tuloksia aikaiseksi, että puheet eivät jää pelkiksi puheiksi.

Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkykäytännön suhteen olen iloinen, että puheenjohtaja ed. Huuhtanen totesi, että tähän tullaan paneutumaan. Olemme kansanedustajien keskuudessa jo puhuneet, että tähän täytyy paneutua, ja olemme järjestämässä 16 päivänä kesäkuuta suuren valiokunnan huoneessa tilaisuutta, johon tulette saamaan kaikki kutsun.

Ed. E. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen totesi, että monissa asioissa näkyy Niinistön kädenjälki. Osin sitä kädenjälkeä ja jalanjälkeä voisi katsoa myös taaksekinpäin. Mahdollisesti siellä näkyy ed. Pekkarisenkin kädenjälki, ja Ahon hallituksen aikaisia kädenjälkiä on useampiakin, koska valtion velan korko on sen verran suuri, että viekö se 4 vai 5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Mutta se selitys ei ole sinällään kokonaisuudessaan ihan totta.

Sen takia meidän pitää jatkossa katsoa ja jakaa oikeudenmukaisuutta niin, kuin hallitusohjelmassa on toiveita esitetty. Ne toiveet pitää vain saada sitten näkyviin oikeiksi teoiksi, ei ympäri-

pyöreiksi lauseiksi. Toivon mukaan tässä tämän hallituskauden aikaan löytyy niitä eväitä siihen, millä tavalla ne ongelmakohdat, kun ollaan tiukassa taloudellisessa tilanteessa, löydetään ja kohdennetaan rahat oikein. Se on tässä tärkein juttu. Voi todeta, että kaikki toimet eivät välttämättä ole sattuneet juuri kohdalleen neljän vuoden aikaan. Siinä voi näkyä sellainen oikeistolainen henki.

Ed. K o k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen irrottelee Kelan kertomuksen käsittelyn yhteydessä kyllä kovin kauas ja lavealle itse kertomuksesta. On tietysti hyvä pohtia samassa yhteydessä erilaisia analyyseja, mutta haluaisin huomauttaa, että ei ministeri Niinistö ole istunut Kelan elimissä eikä hän ole ollut myöskään päättämässä Viinasen eläkkeestä.

Haluan myöskin todeta tälle salille, että köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen ei olisi tullut tämän hallituksen ohjelmaan, jos kokoomus olisi sitä vastustanut.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen toi Kelan kertomuksen valossa esille vähävaraisten ihmisten aseman. Viime vaalikaudellahan olimme keskustaryhmänä lämpimästi kannattamassa sitä, että toimeentulotuen normitettu osa olisi siirretty Kelan maksettavaksi. Se olisi ollut yksi osaratkaisu organisaatiokysymyksessä. Tarkoitin tällä vähävaraisten ja köyhien ihmisten asemaa. Ko-keiluhan, joka suoritettiin, oli mielestäni yksiselitteinen, että näin olisi tullut tehdä, mutta mitään ei tapahtunut hallitusryhmien puolelta. Jos tämä olisi toteutunut, sosiaalityöntekijöille olisi jäänyt aikaa tehdä koulutuksensa mukaista ehkäisevää sosiaalityötä, etsivää sosiaalityötä, johon toki varmasti riittää tapauksia, ja olisi saatu perusturvaan pohjaava, perustuloon pohjaava, elementti ja sosiaaliturvaan eli normitetun osan siirtäminen Kelalle. On aivan turha köyhiä ihmisiä luukulta toiselle juoksuputaa, niin kuin tänä päivänä tapahtuu.

Toivonkin, kun täällä on hallituspuolueiden edustajia salissa, että panette nyt vauhtia toimeentulotuen Kelaan siirtoon eikä vauhtia niihin asioihin, mitä viime kaudella tapahtui, että Kelan asemaa heikennettiin. Edellisessä budjetissa muun muassa 500 miljoonaa markkaa oli heikennys rahatasolla. Koko ajan yritettiin tavallaan alasajaa mielestäni Kelaa, sen sijaan että olisi vahvistettu Kansaneläkelaitoksen roolia.

Ed. W a l l i n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Toteaisin ed. Pekkariselle ja myöskin muille, että tietysti parasta köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisyä on hyvän työllisyyden vaaliminen. Nythän voidaankin todeta, että hallituksen toimenpiteiden mukaan työttömyys on laskenut siten, että huhtikuun lopussa oli työttömiä työnhakijoita enää — tai pitäisikö sanoa vielä — 342 500, mikä on 32 000 henkilöä eli 9 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Maalis-kuusta työttömien määrä väheni peräti 12 500:lla. Erityistä huomiota täytyy kiinnittää siihen, että työttömien määrä laski vuotta aikaisemmasta kaikkien työvoima- ja elinkeinokeskusten alueella. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski alle 100 000:n ensimmäisen kerran kuuteen vuoteen, eli sen jälkeen, kun edustajat Aho ja Pekkarinen olivat hallituksessa, ensimmäisen kerran on pitkäaikaistyöttömien määrä laskenut alle 100 000:n.

On hyvä, että yksimielisesti ollaan sitä mieltä, että köyhyyttä ja syrjäytymistä pitää estää, kuten hallitusohjelmassa on todettu.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kokkonen sanoi, että Niinistö ei istu Kelan hallinnossa vaikuttamassa kertomuksen sisältöön. Hän ei varmaan Kelan valtuutettujen jäsen ole, mutta, ed. Kokkonen, te tiedätte sängen hyvin, että jos jonkun jälki vaikuttaa käytännössä siihen, mitä me voimme lukea Kelan kertomuksesta, niin nimenomaan maan hallituksen ja maan eduskunnan enemmistön, koska Kela itse ei päätä näitä asioita, ensimmäisiäkään, jotka vaikuttavat etuuskien mittaan, vaan tämä talo ja tämä sali viime kädessä päättää hallituksen esitysten pohjalta. Eikö niin, ed. Kokkonen? Tämänhän me kaikki tiedämme.

Myöntämislinjassa, onko se löysää vai tiukkaa jnp., on varmaan jotain, mitä Kelassakin voidaan päättää.

Mitä tulee vielä siihen, ed. E. Lahtela, kun puhuitte siitä, että velan määrän osuus bkt:ssä on niin ratkaiseva, se onkin aika suuri, mutta, ed. Lahtela, kun minä äsken kerroin siitä, kuinka perusturvan osuus on supistunut, ei velan määrä sitä selitä, koska velankin bkt-osuus supistuu. Eli muut erät kuin velan kasvu taikka sosiaaliturva saavat sen yhä kasvavan osuuden. Näinhän on tässä käynyt viime vuosien aikaan.

Mitä tulee muutoin Ahon hallituksen aikaan, ed. E. Lahtelalle ja muille tiedoksi, että perusturvan bruttokansantuoteosuushan kasvoi Ahon

hallituksen ensimmäisten vuosien aikaan, ei supistunut, vaan se kasvoi. Toki siihenkin löytyy omat syynsä, että näin käytännössä kävi.

Ed. Stenius-Kaukoselle sanoisin lyhyesti vain sen, että olen paljossa hänen kanssaan samaa mieltä. Mutta kun hän puhuu siitä, että nyt hallitusohjelmassa luvataan tätä ja tätä, niin periaatteellisella tasolla luvataan. Mutta mitä käytännöllistä, mitä konkreettita tuosta ohjelmasta löytyy tuossa suunnassa, mitä ed. Stenius-Kaukonen esille tuo? Konkreettita löytyy mielestäni oikeastaan kaksi asiaa. Ensimmäinen on se, että Kelan eläkkeen pohjaosa luvataan alas asti. Toinen konkretia, mikä sieltä löytyy, on se, että palvelumaksut kasvavat. Nehän kohdistuvat nimenomaan eläkeläisiin ja lapsiperheisiin, eiväth meihin, koska jos me sairastumme, me menemme valtion maksamaan terveydenhuoltoon. Nämä kansalaiset, eläkeläiset ja nuoret ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s
(koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä!

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! On mielestäni aivan selvää, että Kelan tämän toimintakertomuksen kohdalla on aiheellista keskustella koko terveydenhoidosta ja sosiaaliturvasta Suomessa. Se sosiaaliturva ja terveydenhoito on eittämättä, ja tämän tietää myös entinen ministeri ed. Huuhtanen, alkanut laskea 90-luvun alusta alkaen aivan selvästi. Itse olen toiminut sairaalalääkärinä myös silloin, kun silloinen ministeri Huuhtanen kävi tervehtimässä sairaalaa Kotkassa. Silloin jo oltiin menossa alamäkeä. Alamäki jatkui edellisen hallituksen aikana, ed. Hyssälä — myöskään suun terveydenhoidon osalta ei ole tullut parannusta — ja se jatkuu nyt edelleenkin. Kunnat pistävät asiaan vauhtia. Väitän niin, että kunnat pistävät vauhtia, vaikkei olisi pakkokaan, koska siellä säästetään hyvin usein nimenomaan terveydenhoidon kustannuksella, sairaiden ihmisten kustannuksella ja myös erikoissairaanhoidon kustannuksella. Kun se on kaukainen asia, siitä on helppo vaikka Vehkalahdelta päin säästää, ja tämä on tällainen tosi ongelma-asia.

Väitän, että edellinen hallitus ei tiedostanut eikä myöskään sisäistänyt sitä, että ollaan menossa tätä mäkeä alas. Täällähän pääministeri vastaili kyselytunnilla siihen suuntaan, että nämä ongelmat ovat paikallisia. En ole ihan varma, että nykyinenkään hallitus oikein tätä asiaa on tiedostanut, missä mennään.

Tähän kyllä vaikuttaa hiukan tuo, mihin ed.

Pekkarinen viittasi, että subjektiivinen tuntemus asiasta puuttuu. Tämä asiahan koskee pitkäaikaisairaita, vanhuksia, vanhempaa väestöä. Se aktiivisuus, mikä oli kansalaisilla — Hyvän vanhuuden puolesta -kansalaisadressi jne. — pystyi herättämään keskustelua, ja keskustelua käytiin ihan aidosti vaalien aikana, mutta ne asiat tuppaavat unohtumaan.

Se, että on tehty työtä hallitusneuvotteluissa, ei ole vielä tuonut todellista apua. Tosiasia on, että tässä maassa ja tämän maan eduskunnassa on liian vähän vasemmistolaisia kansanedustajia viemässä näitä asioita eteenpäin. Hallitusohjelmassa on hyviä kohtia, esimerkiksi eläkkeiden yleiskorotus. Voimme sanoa, että se on naiivin pieni, se koskee tietysti kansaneläkkeitä, naiivin pieni ja vähäinen ja vasta kahden vuoden päästä 2002, mutta kuitenkin se on siellä, eikä 15 vuoteen mikään hyvä Ahon — Viinaseen hallitukseen ole pystynyt nostamaan niitä eläkkeitä. Nyt edes yritetään. Se on aivan liian vähän. Senhän me tiedämme. Mutta asia ei tietenkään parane, jos ei olisi yhtään mitään.

Edelleen näitä käytännön kysymyksiä. Esimerkiksi laboratoriolaskutus on ollut aivan kohtuuton. Kela-korvauksia niistä on maksettu yksityisiin firmoihin kohtuuttomalla tavalla. Eduskunta pystyi edellisen kauden aikana parantamaan tilannetta. Nyt kyllä kannustaisin joka puolelle yhteiskunnan omistamia laboratorioita kilpailemaan yksityisen sektorin kanssa. Siitä tulisi sekä Kelalle että myös palvelujen tarvisijoille etua.

Toki Kelan toiminta koskee koko Suomea. Viittäisin vanhenevaan väestöön, joka on tämän maan rakentanut. Nimenomaan heidän kohdallaan pohjaosan leikkaus on ollut väärä asia. Sen korjaamiseen olen itse kyllä sitoutunut. Uskon, että meidän pitäisi kaikkien herätä tekemään työtä sen puolesta, ja itse puolestani olen valmis tässä asiassa olemaan vaikka opposition kanssa samaa mieltä.

Edelleenkin täällä puhuttiin siitä, mihin tämä meno johtaa. Se johtaa omalta osaltaan syrjäytymiseen. Edelleen työttömyys on tietysti suurin syrjäytymisen syy, mutta jos ihmiset putoavat turvaverkkojen reikien läpi, niin syrjäytyneisyys myös kasvaa.

Suomalaisten mielestä rikollisuuden kasvu on ehkä suurin ongelma monien mielestä tällä hetkellä yhteiskunnassa, mutta se on kyllä suoraan verrattavissa syrjäytyneisyyden kasvuun. Mitä enemmän syrjäytyneisyys kasvaa, sen enemmän rikollisuus lisääntyy. Kyllä kaikkien niiden, jot-

ka haluavat lisää poliiseja, pitäisi samalla myös vaatia parempaa sosiaaliturvaa Suomeen.

Edelleenkin, kun puhumme rahasta ja siitä, mihinkä ed. Pekkarinen viittasi, näihin prosenttilukuihin, ja siihen, keneltä on viety, niin pitäisi puhua myös tuloista. Mistä lisää rahaa? Se että jälleen hallitusneuvotteluissa pystyttiin vain 1 prosenttiyksiköllä nostamaan pääomaverotusta, oli kyllä tappio niille kaikille, jotka ovat huolis- saan sosiaaliturvasta. Kyllä rahaa pitää jostakin saada, että sitä voidaan todellakin käyttää. Tässä kyllä keskustan suuntaan voisi asettaa myös toiveita, että se muuttaisi tältä osin kaksinaamaisen asemansa.

Lääkkeistä haluaisin todeta sen, että niiden hinnat ovat edelleen sitä suuruusluokkaa, että ihmiset joutuvat luopumaan usein niiden käytös- tä. Se on harmittava ja todella traaginen tosiasia. Tältä osin haluaisin ihan lopuksi vielä tuoda esiin muutaman esimerkin siitä, miten vanhat, hyväk- si koetut, edulliset lääkkeet ovat täysin pudon- neet Kelan korvauksen ulkopuolelle. Se, miksi näin on tapahtunut, on osittain varsinaista mysti- iikkaa. Siihen on varsin monia syitä. Esimerkik- si sellainen lääke, ed. Huuhtanen, kuin Litalgin ei enää ollenkaan kuulu korvattavien piiriin. Monet bronkospasmoilytit, joita esimerkiksi asma- potilaat joutuvat käyttämään, on vedetty täysin korvattavuuden ulkopuolelle. Siis tällaisia kum- mallisuuksia on alkanut ilmentyä. Onko kysy- mys viranomaistoiminnan heikkoudesta ja epä- loogisuudesta, se jää arvioitavaksi.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, haluai- sin lopuksi sanoa, että Kansaneläkelaitoksen it- senäisyyttä pitää tukea, vahvistaa sitä eduskun- nan laitoksena. Se on meidän kaikkien yhteinen tehtävä.

Ed. Tiura merkitään läsnä olevaksi.

Ed. H u u h t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiusanen sanoi, että tässä eduskunnassa on liian vähän vasemmistolaisia edustajia. Mutta totean, että ongelma on siinä, että kaikki vasemmistolaiset edustajat tukevat nykyistä hallitusta, joka on vienyt tältä pohjalta kehitystä tähän suuntaan, joka on noussut kes- kustelussa nyt kärjeksi.

Ed. Tiusanen, on erittäin miellyttävää, että te jo julistaudutte kansaneläkkeen pohjaosan leik- kauksen vastustajien joukkoon. Keskustaltahan on lakialoite tulossa käsittelyyn, ja siinä testa-

taan teidän käytännön toimenne ja toivottavasti hyvin laajan osan vasemmistolaisia edustajia kä- sitykset.

Ed. Tiusanen, kun puutuitte verotukseen, kiinnititte huomiota pääomaverotukseen, mutta ette kiinnitä huomiota siihen, miten tuloverotuk- sen puolella suurituloisten verotusta kovasti ke- ventämällä on rahoituspuolta rapautettu, ja siinä hommassa te olette ollut mukana nyt jo viidettä vuotta. Pääomaverotuksen vaikutus kuitenkin tuloverotuspohjaan verrattuna on pienempi. To- sin kaikilla tulolähteillä on oma merkityksensä.

Mitä tulee lääkkeitten korvattavuuteen, ed. Tiusanen, varmasti tiedätte, että hallituksen puo- lelta on budjettiin määritelty markkamäärät Ke- lalle käyttöön, ja sieltä, kun kireyttä on ollut niin paljon, löytyy se syy, että joitakin lääkkeitä pu- dotetaan korvattavuuden piiristä, kun uusia ja potilaille parempia lääkkeitä otetaan korvatta- vuuden piiriin. Siinäkin suhteessa hallituksella on nyt pinnistämisen paikka lisätä sitä rahaa, kun sitä tarvitaan.

Ed. M. S a l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tiusanen totesi, että pää- omaverokantaa nostetaan prosentilla. Oli vali- tettavaa, että nousu oli hänen mielestään liian pieni. Toisaalta voi todeta, että tuloja tulee vain paremman työllisyyden kautta. Mitä enemmän on ihmisiä töissä, sitä enemmän tulee verotuloja. Himoverotus tappaa yritteliäisyyden ja tuhoaa loputkin työpaikat.

Kuntien osalta, ed. Tiusanen, totesitte, että kunnat säästävät huvikseen. On todettava, että Lipposen hallituksen työmarkkinoiden kanssa solmimilla ratkaisuilla, kun on tehty kuntien kus- tannuksella tulopoliittinen ratkaisu, jossa työ- matka- ja ansiotulohankintakustannusten rajoja on nostettu, on oleellinen merkitys kuntien vero- tulokertymälle. Ratkaisu on sinänsä ollut perus- teltu, mutta vaikka hallitus lupasi sen täysimää- räisesti korvata, se unohti sen sillä kuittauksella, niin kuin pääministeri Lipponen totesi, että kun- nat ovat pankkeja. Kuntien pankkitilit ovat tyh- jät, ja jos näin jatketaan, olemme todella menossa huonoon suuntaan.

Kunnissa ei missään tapauksessa huvikseen supisteta perusturvapalveluista. Useassa kun- nassa ne muodostavat puolet kokonaisbudjetis- ta, ja jos pienessä kunnassa kunnallisveron tuot- to laskee pari miljoonaa, se edellyttää koko kun- tasektorilla leikkauksia. Tässä vaaditaan vas- tuullista hallitusta, että kunnille suodaan toimin- taedellytykset näiden palveluiden turvaamiseksi.

Ed. T i u s a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Huuhtaselle toteaisin, että lääkkeiden pudottaminen tuolla perusteella, kuin totesitte, korvattavuuden perusteiden alueelta, ei ole lääketieteellisesti tietenkään mitenkään perusteltua. Me tiedämme, että näissä lääkkeissä on sellaisia, jotka ovat hyväksi koettuja, eikä saman tyyppisiä lääkkeitä löydy korvattavuuden piiristä.

Edelleenkin ed. M. Salon himoverotusasiaan. Ei pääomaveron lisääminen 1 prosenttiyksiköllä merkitse lainkaan Suomen astumista himoverotajan piiriin tässä asiassa. Sen tiedämme Euroopan unionin tasolla. Edelleenkin, pieni- ja keskituloisten verotusta hallitusohjelmassa todetaan pienennettävän ja vähennettävän, ja siihen keskitytään.

Lopuksi, arvoisa puhemies, halusin viitata siihen, että se voima, mitä vasemmisto ja myöskin varmaan niin sanottu sosiaalinen osa kokoomuksesta edustaa hallituksen sisällä, ajoittain on todella liian heikko. Kädenvääntö on siellä päi-

vittäistä. Nyt varmasti käydään myöskin vään- töä siitä, miten hallitusohjelmassa mainittu palvelujen hintojen nostaminen toteutuu, mihin täällä aikaisemmin viittasi ed. Pekkarinen, vai pystymmekö tämänkin asian paremmin ratkaise- maan. Tähän tarvitsisimme enemmän vasemmis- tolaista ajattelua.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Asian käsittely keskeytetään.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistai- na kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

